

ԲՆԱԿԱՆ ՊԱՇԱՐՆԵՐ ԵՎ ՇՐՋԱԿԱ ՄԻՋԱՎԱՅՐ
NATURAL RESOURCES AND ENVIRONMENT
ПРИРОДНЫЕ РЕСУРСЫ И ОКРУЖАЮЩАЯ СРЕДА

Անտառային ֆոնդի տարածքը Հայաստանի Հանրապետության տարածքի այն մասն է, որը ծածկված է անտառով, ինչպես նաև այն ոչ անտառապատ տարածքը, որը տրամադրված է անտառային տնտեսության կարիքների համար: Անտառային ֆոնդը ներառում է անտառապատ տարածքը (փաստացի ծածկված ծառերի տեսակներով, տնկիների տարատեսակներով), ոչ անտառապատ տարածքը՝ գյուղատնտեսական հողատեսքեր (վարելահող, խոտհարք, արոտավայր և այլն), հատուկ նշանակության տարածքներ (ճանապարհներ, ջրանցքներ, տնամերձեր և այլն), ինչպես նաև ճահճային տարածքներ, ավազուտներ, հեղեղատներ, թեք լեռնալանջեր և այլն:

Տարածքի անտառապատությունը անտառով ծածկված մակերեսի հարաբերությունն է հանրապետության ողջ տարածքին:

Անտառտնկիների ընդհանուր պաշարն անտառածածկ տարածքի բնափայտի պաշարն է:

Անտառշինարարությունը միջոցառումների համակարգ է, որն իր մեջ ներառում է անտառի սահմանների որոշումը, անտառի բաժանումը մասերի և անտառտնկիների հատվածների, խմբերի, պաշտպանվածության կարգերի (ջրապահպան, պաշտպանողական, սանիտարահիգիենիկ, առողջարարական և այլն), անտառային ֆոնդի գույքագրումը (անտառի մակերեսը և փայտանյութի պաշարը), անտառի տարեկան օգտագործման ծավալների որոշումը (հաշվարկային անտառահատում), անտառվերականգնումը և այլն:

Անտառվերականգնումը միջոցառումների անցկացումն է ուղղված հատատեղերի, այրված, ամայացած վայրերի, քացատների և նախկինում անտառածածկ այլ մակերեսների վերականգնմանը: Անտառվերականգնումը ներառում է անտառի տնկումը, ցանքար և անտառի բնական վերականգնմանն աջակցող միջոցառումները:

Forest area is a part of forest covered territory of Armenia as well as territory not covered by forest, but used for forestry needs. Forest stock includes forest area, i.e. forest covered territory (actually covered by plantations of trees) and territory not covered by forest but intended for forestation (burnt out areas, cutting areas, waste grounds, glades, areas of dead plantations). Besides, forest stock includes non-forest areas: agricultural lands (hayfields, pastures, arable land), special purpose areas (roads, ditches, country estates etc.), and also swamps, sands, ravines, steep hillsides and other territories.

Forest content - ratio of forest covered territory to the whole territory of the republic.

Total forest stock - total stock of timber available on the forest covered territory.

Forest management is the system of activities comprising demarcation, division of forests into plots, groups and categories (water protection forests, sanitary forests, etc.); inventories of forest resources (forest area and timber stocks); estimation of the size of annual felling area; reforestation and other activities.

Reforestation comprises activities aimed at restoration of forests on cutting areas, burnt out areas, waste grounds, glades and other former forest lands. Reforestation includes planting, sowing and measures promoting natural renewal of forests.

Площадь лесного фонда-это часть территории Республики Армения, занятая лесом, а также не занятая им, но предназначенная для нужд лесного хозяйства. Лесной фонд включает площадь покрытую лесом (фактически занятую древесными породами, насаждениями разных видов), не покрытую лесом: сельскохозяйственные угодья (пашни, сенокосы, пастбища), площади особого назначения (дороги, каналы, усадьбы и др.), а также площади болот, песков, оврагов, крутых склонов и другие территории.

Лесистость территории - отношение покрытой лесом площади ко всей территории республики.

Общий запас лесонасаждений - количество древесины, имеющееся на покрытой лесом площади.

Лесоустройство - система мероприятий, включающая определение границ, деление леса на выделы и участки лесонасаждений, группы, категории защитности (водоохранные, защитные, санитарно-гигиенические и оздоровительные и т.д.); инвентаризацию лесного фонда (площадь леса и запас древесины); определение размера ежегодного пользования лесом (расчетная лесосека), лесовосстановление и другие.

Лесовосстановление - проведение мероприятий по восстановлению лесов на вырубках, гарях, пустырях, прогалинах и иных бывших под лесом площадях. Лесовосстановление включает посадку, посев леса и содействие естественному возобновлению леса.

Անտառային մշակաբույսերի տեղափոխումն անտառածածկ մակերեսի վրա, համաձայն նոր ճյուղային ստանդարտի, սկսած 1991թ. 5 տարեկան մատղաշի փոխարեն իրականացվում է 7 տարեկանից:

Գլխավոր օգտագործման անտառահատումը և անտառվերականգնողական հատումները փայտանյութի պատրաստման նպատակով հասուն ծառերի հատումն է:

Անտառպաշտպանական հատումներն իրականացվում են ըստ տնկիների աճի ու զարգացման և նպատակաուղղված են ծառերի և թփերի մի մասի պարբերական հատմամբ տնկարկների մնացած մասի հետագա աճի պայմանների բարելավմանը:

Բնական աղբյուրներից ջրառն օգտագործման նպատակով՝ մակերևութային ջրամբարներից և ստորգետնյա հորիզոններից հետագա օգտագործման նպատակով վերցված ջրային պաշարների ծավալն է: Այս ցուցանիշի մեջ չի հաշվառվում էլեկտրաէներգիայի արտադրության ժամանակ հիդրոհանգույցներով բաց թողնված, ձկան բացթողման ջրի քանակությունները և այլն:

Ջրօգտագործումը (ջրապահումը)՝ տնտեսական կարիքների բավարարման նպատակով տարբեր ջրաղբյուրներից վերցված ջրային պաշարների օգտագործումն է: Այստեղ չեն հաշվառվում շրջադարձային ջրօգտագործումը, ինչպես նաև կեղտաջրերի և կոլեկտորացամաքուրդային ջրերի կրկնակի օգտագործումը:

Ջրի շրջադարձային և հաջորդաբար օգտագործումը ջրաղբյուրից վերցվող թարմ ջրի ծավալի խնայողությունն է՝ ի հաշիվ շրջադարձային և կրկնակի ջրամատակարարման համակարգերի կիրառման, ներառյալ կեղտաջրերի և կոլեկտորացամաքուրդային ջրերի օգտագործումը: Շրջադարձային օգտագործմանը չի վերաբերվում ջրի ծախսը կոմունալ և արտադրական ջերմամատակարարման համակարգերում:

Շրջադարձային և հաջորդաբար օգտագործված ջրի բաժինը (մակարդակը) արտադրական կարիքների համար օգտագործվող ընդհանուր ջրի քանակի մեջ հաշվարկվում է որպես շրջադարձային և հաջորդական օգտագործված ջրի ծավալի հարաբերություն այդ ջրի ու արտադրական կարիքների համար օգտագործված (առանց գյուղատնտեսական կարիքների) թարմ ջրի ծավալների գումարին:

Since 1991 in accordance with new standard young forests are classified as forest covered area at the age of seven instead of five.

Fellings of forests of main use and reforestation fellings are carried out in mature forests for procurement of timber.

Maintenance fellings are carried out in the process of growing and maturing of plantations. It supposes cutting down of selected trees and bushes to secure better conditions of growth for other trees.

Water abstraction from natural sources is removal of water from surface water bodies and aquifers for consumption. This does not include water used for electric power generation, ship locking, passage of fish and maintenance of navigable depth.

Water consumption (use) means use of water removed from different sources for communal and household needs. Consumption of recycled water and reuse of waste and sewage water is excluded.

Recycled and consequently used water refers to amounts of fresh water saved due to application of recycled and consequent water supply systems, including use of waste and sewage water. Recycling water use does not include consumption in industrial and communal heating systems. The rate of recycled and consequently used water in total amount of industrial water consumption is calculated as the ratio of recycled and consequently used water to the total volume of this water and water consumption for industrial needs (excluding agricultural needs).

Перевод лесных культур в покрытую лесом площадь согласно новому отраслевому стандарту с 1991 г. осуществляется в семилетнем возрасте вместо пятилетнего.

Рубки леса главного пользования и лесовосстановительные рубки проводятся в спелых древостоях для заготовки древесины.

Рубки ухода за лесом проводятся по мере роста и развития насаждений и включают в периодической вырубке части деревьев и кустарников, направленной на улучшение условий для дальнейшего выращивания оставляемой части насаждений.

Забор воды из природных источников - объем изъятия водных ресурсов из поверхностных водоемов и подземных горизонтов с целью дальнейшего использования воды. В этот показатель не включается объем пропуска воды через гидроузлы для производства электроэнергии, пропуска рыбы и другие.

Водопотребление (использование воды) - использование забранных из различных источников водных ресурсов для удовлетворения хозяйственных нужд. Сюда не включаются оборотное водопотребление, а также повторное использование сточной и коллекторно-дренажной воды.

Оборотное и последовательное использование воды - объем экономии забора свежей воды за счет применения систем оборотного и повторного водоснабжения, включая использование сточной и коллекторно-дренажной воды. К оборотному использованию не относится расход воды в системах коммунального и производственного теплоснабжения.

Доля (уровень) оборотной и последовательно использованной воды в общем объеме потребления на производственные нужды рассчитывается как отношение оборотной и последовательно использованной воды к сумме объемов этой воды и водопотребления свежей воды на производственные нужды (без потребностей сельского хозяйства).

Կեղտաջրերի բացթողումը մակերևութային ջրամբարներ իր մեջ ներառում է չափորոշային մաքուր, չափորոշային մաքրված և կեղտոտ հոսքաջրերի (արտադրական և կոմունալ) ծավալները:

Չափորոշային մաքուր կեղտաջրերն այն հոսքերն են, որոնց բափելն առանց մաքրելու ջրային օբյեկտներ չի հանգեցնում ջրօգտագործման հսկվող հատվածքներում կամ կետերում ջրի չափորոշների և որակի խախտմանը:

Չափորոշային մաքրված կեղտաջրերը համապատասխան մաքրման կառույցներում մաքրված հոսքաջրերն են, որոնց բացթողումը մաքրվելուց հետո ջրային օբյեկտներ չի հանգեցնում ջրօգտագործման հսկվող կետերում ջրի չափորոշների և որակի խախտմանը, այսինքն այդ կեղտաջրերում աղտոտիչ նյութերի պարունակությունը պետք է համապատասխանի սահմանված սահմանային թույլատրելի արտահոսքին (ՄԹԱ):

Կեղտաջրերն արտադրական և կենցաղային (կոմունալ) հոսքերն են (չմաքրված կամ ոչ բավարար մաքրված), որոնք բաց են թողնվել մակերևութային ջրային օբյեկտներ և որոնցում պարունակվող աղտոտիչ նյութերի քանակությունը գերազանցում է սահմանային թույլատրելի արտահոսքին:

Մթնոլորտային օդ վնասակար նյութերի արտանետման անշարժ (ամրակալված) աղբյուր է կոչվում շահագործման ընթացքում վնասակար նյութեր արտանետող ոչ շարժական տեխնոլոգիական ագրեգատը (սարք, սարքավորում և այլն), որից շահագործման գործընթացում անջատվում են վնասակար նյութեր:

Որսված (վնասազերծված) նյութերի քանակը ներառում է բոլոր տեսակի աղտոտիչները, որոնք որսվում (վնասազերծվում) են փոշեռսիչ (զազամաքիչ) կայանքներում անշարժ (ամրակալված) աղբյուրներից անջատված վնասակար նյութերի ընդհանուր ծավալից:

Անշարժ (ամրակալված) աղբյուրներից մթնոլորտ արտանետված վնասակար նյութերի կազմում հաշվառվում է բոլոր աղտոտիչների ընդհանուր քանակը, որոնք օդային ավազան են արտանետվում ինչպես փոշեզազամաքիչ կայանքներից անցնելուց հետո, այնպես էլ առանց մաքրման (կազմակերպված և չկազմակերպված աղբյուրներից):

Waste water discharge into surface reservoirs includes amounts of water pure corresponding to standards, water purified according to standards and contaminated run-offs (industrial and municipal).

Waste water pure according to standards refers to run-offs that discharged without treatment do not deteriorate quality standards in monitored places of water supply.

Waste water purified according to standards is defined as run-offs purified at treatment plants. Discharge of this water does not deteriorate quality standards in monitored place of water supply, i.e. the pollutants' content should correspond to the agreed maximum permissive discharge (MPD).

Polluted waste water represents the run-offs discharged into surface water bodies without treatment (or after insufficient treatment), with pollutants' content exceeding the agreed MPD.

Stationary source of air polluting emissions is defined as immobile technological unit (device, apparatus, etc), that in the process of work emits contaminating substances in the air.

Volume of pollutants captured (detoxified) includes all types of pollutants captured (detoxified) by dust-arresting (gas-cleaning) plants out of the total volume of pollutants emitted by stationary sources.

Harmful substances emitted into atmosphere by stationary sources include total amount of all contaminants coming to air basin both after treatment at dust-arresting (gas-cleaning) plants (as a result of insufficient capture and treatment) and without treatment (contaminants from organized and non-organized sources).

Տեղի շտակային ջրերի մաքրման համակարգի միջոցով մաքրված ջրերի արտահոսքը ներառում է չափորոշային մաքուր, չափորոշային մաքրված և կեղտոտ հոսքաջրերի (արտադրական և կոմունալ) ծավալները:

Նորմատիվ-չիստե ստոկային ջրեր - ստոկ, օտեղծումը որոնցից առանց մաքրման ջրային օբյեկտներ չի հանգեցնում ջրօգտագործման հսկվող հատվածքներում կամ կետերում ջրի չափորոշների և որակի խախտմանը:

Նորմատիվ-օտեղծված ստոկային ջրեր - ստոկ, որոնք օտեղծվել են մաքրման կառույցներում մաքրվելուց հետո ջրային օբյեկտներ չի հանգեցնում ջրօգտագործման հսկվող կետերում ջրի չափորոշների և որակի խախտմանը, այսինքն այդ կեղտաջրերում աղտոտիչ նյութերի պարունակությունը պետք է համապատասխանի սահմանված սահմանային թույլատրելի արտահոսքին (ՄԹԱ):

Տեղի շտակային ջրերի մաքրման համակարգի միջոցով մաքրված ջրերի արտահոսքը ներառում է չափորոշային մաքուր, չափորոշային մաքրված և կեղտոտ հոսքաջրերի (արտադրական և կոմունալ) ծավալները:

Ստացիոնար աղբյուրներից արտանետված վնասակար նյութերի քանակը ներառում է բոլոր տեսակի աղտոտիչները, որոնք որսվում (վնասազերծվում) են փոշեռսիչ (զազամաքիչ) կայանքներում անշարժ (ամրակալված) աղբյուրներից անջատված վնասակար նյութերի ընդհանուր ծավալից:

Վնասակար նյութերի քանակը ներառում է բոլոր տեսակի աղտոտիչները, որոնք որսվում (վնասազերծվում) են փոշեռսիչ (զազամաքիչ) կայանքներում անշարժ (ամրակալված) աղբյուրներից անջատված վնասակար նյութերի ընդհանուր ծավալից:

Վնասակար նյութերի քանակը ներառում է բոլոր տեսակի աղտոտիչները, որոնք որսվում (վնասազերծվում) են փոշեռսիչ (զազամաքիչ) կայանքներում անշարժ (ամրակալված) աղբյուրներից անջատված վնասակար նյութերի ընդհանուր ծավալից:

Արգելոցները՝ յուրահատուկ կամ աշխարհագրական գոտու մ առավել բնորոշ տարածքի հատվածներ են, որոնք հանվել են տնտեսական օգտագործումից՝ բնության պահպանության և ուսումնասիրության նպատակով: Արգելոցների խնդիրներից է նաև կենդանիների և բույսերի արժեքավոր տեսակների վերականգնումը:

Բնական ազգային զբոսայգիները՝ բնական համակարգերի պահպանման նպատակով կազմակերպված հատուկ էկոլոգիական, պատմական, գեղագիտական արժեք ունեցող՝ բնական և մշակութային բնապատկերի բարենպաստ համատեղությամբ տարածքի հատվածներն են, որոնք օգտագործվում են հանգստի, լուսավորչական, գիտական և մշակութային նպատակներով:

Nature reserves - are the special territories typical for geographic zone, which are excluded from economic use to protect and study the nature. The purpose of nature reserves is the restoration of valuable animals and plants.

Natural national parks - are the territories for protection of natural complexes having ecologic, historic, aesthetic value in favorable combination with natural and cultural lands capes, they are used for rest, educational scientific purposes.

Заповедники-уникальные или наиболее типичные для географических зон участки территории, изъятые из хозяйственного пользования для сохранения и изучения природного комплекса. Целью заповедников служит также восстановление ценных животных и растений.

Природные национальные парки-участки территории, образуемые для сохранения природных комплексов, имеющих особую экологическую, историческую и эстетическую ценность в силу благоприятного сочетания естественных и культурных ландшафтов, и используемые в рекреационных, просветительных, научных и культурных целях.

147. ՀՈՂԱՅԻՆ ՄԱԿԵՐԵՄԸ, տարեկազմ
LAND AREA, beginning of year
ЗЕМЕЛЬНАЯ ПЛОЩАДЬ, на начало года

	1000 հա Thsd. ha Тыс. га				%				
	2001	2002	2003	2004	2001	2002	2003	2004	
Ընդհանուր հողային տարածքը <i>Total land area</i>	2974.3	2974.3	2974.3	2974.3	100	100	100	100	Общая площадь земель
Գյուղատնտեսական արտադրությանը զբաղվող հողօգտագործողների կողմից օգտագործվող հողեր <i>Land used by land users engaged in agricultural production</i>	1391.1	1391.1	1391.1	1391.1	46.8	46.8	46.8	46.8	Земли, используемые земледельцами, занимающимися сельскохозяйственным производством
Անտառային ֆոնդի և պահուստային հողեր <i>Land of reserve and forest stock</i>	1334.7	1390.2	1390.2	1390.2	44.9	46.7	46.7	46.7	Земли запаса и лесного фонда
Այլ հողօգտագործողների հողեր <i>Land of other users</i>	248.5	193	193	193	8.3	6.5	6.5	6.5	Земли прочих земледельцев

148. ԸՆԴԵՐՔԻ ԵՐԿՐԱԲԱՆՈՒԹՅՈՒՆ ԵՎ ՀԵՏԱԽՈՒԶՈՒԹՅՈՒՆ
MINERAL GEOLOGY AND PROSPECTING
ГЕОЛОГИЯ И РАЗВЕДКА НЕДР

	2000	2001	2002	2003	2004	
Կատարված երկրաբանահետախուզական աշխատանքների ծավալը, ընդամենը, մլն. դրամ <i>Total volume of geological-prospecting work, mln.drams</i>	73.1	61.0	124.1	109.5	206.8	Объем проделанных геологоразведочных работ-всего, млн. драмов
այդ թվում՝ պետական բյուջեի հաշվին <i>of which at the expense of state budget</i>	101.3	37.5	28.3	24.9	15.5	в том числе за счет средств государственного бюджета
Հորատանցքերի միջին խորությունը, մ <i>Average depth of holls, m</i>	34.0	36.9	57.9	41.5	20.8	Средняя глубина скважин, м

149. ԱՆՏԱՌԱՅԻՆ ՖՈՆԴԻ ԸՍՏ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՍԱՐՁԵՐԻ*
*FOREST STOCK BY MARZES OF THE REPUBLIC OF ARMENIA**
*ЛЕСНОЙ ФОНД ПО МАРЗАМ РЕСПУБЛИКИ АРМЕНИЯ**

(1999թ. հունվարի 1-ի դրությամբ)
 (as of January 1, 1999)

(на 1 января 1999 г.)

	Անտառային ֆոնդի ընդհանուր մակերեսը, 1000 հա <i>Total forest area, 1000 ha</i> <i>Общая площадь лесного фонда, 1000 га</i>	որից՝ անտառածածկ տարածք, % <i>of which: forest land, in %</i> <i>из них: покрытые лесами, %</i>	
Հայաստանի Հանրապետություն <i>Republic of Armenia</i>	463.3	86.7	<i>Республика Армения</i>
ք. Երևան <i>Yerevan city</i>	1.3	85.4	<i>г. Ереван</i>
Արագածոտն <i>Aragatsotn</i>	12.6	64.7	<i>Арагацотн</i>
Արարատ <i>Ararat</i>	29.2	31.2	<i>Арарат</i>
Արմավիր <i>Armavir</i>	0.8	15.9	<i>Армавир</i>
Գեղարքունիք <i>Gegharkunik</i>	33.7	74.5	<i>Гегаркуник</i>
Լոռի <i>Lory</i>	98.3	93.8	<i>Лори</i>
Կոտայք <i>Kotayk</i>	23.5	78.8	<i>Котайк</i>
Շիրակ <i>Shirak</i>	5.2	76.1	<i>Ширак</i>
Սյունիք <i>Syunik</i>	95.8	94.5	<i>Сюник</i>
Վայոց ձոր <i>Vajots dzor</i>	17.9	71.4	<i>Вайоц дзор</i>
Տավուշ <i>Tavush</i>	145.0	95.4	<i>Тавуш</i>

* Ըստ մարզերի վերջին հաշվառումը տարվել է 1999թ.
The last registration by marres was implemented in 1999.
Последний учет по марзам произведен в 1999г.

**150.ՇՐՋԱԿԱ ՄԻՋԱՎԱՅՐԻ ԵՎ ԲՆԱԿԱՆ ՌԵՍՈՒՐՍՆԵՐԻ ՕԳՏԱԳՈՐԾՄԱՆ ՎՐԱ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ
ԳՈՐԾՈՒՆԵՈՒԹՅԱՆ ԱԶԴԵՑՈՒԹՅՈՒՆԸ ԲՆՈՒԹԱԳՐՈՂ ՀԻՄՆԱԿԱՆ ՑՈՒՑԱՆԻՇՆԵՐԸ
MAIN INDICATORS CHARACTERIZING THE IMPACT OF HUMAN ECONOMIC ACTIVITY
ON THE ENVIRONMENT AND USE OF NATURAL RESOURCES
ОСНОВНЫЕ ПОКАЗАТЕЛИ, ХАРАКТЕРИЗУЮЩИЕ ВОЗДЕЙСТВИЕ ХОЗЯЙСТВЕННОЙ
ДЕЯТЕЛЬНОСТИ НА ОКРУЖАЮЩУЮ СРЕДУ И ИСПОЛЬЗОВАНИЕ ПРИРОДНЫХ РЕСУРСОВ**

	2000	2001	2002	2003	2004	
Ջրառը ջրաբյուրներից, մլն. մ ³ <i>Water abstraction from water resources, mln. m³</i>	1871	1726	1733	1976	2803	<i>Забор воды из водных источников, млн. м³</i>
Մակերևութային ջրային օբյեկտներ կեղ- տաջրերի արտահոսքը, մլն. մ ³ <i>Waste water discharge into natural surface water bodies, mln. m³</i>	174	170	183	164	223	<i>Сброс сточных вод в поверхностные водные объекты, млн. м³</i>
Անշարժ (ամրակալված) աղբյուրներից վնասակար նյութերի արտանետումը մթնոլորտ (առանց ածխածնի երկօքսիդի), 1000 տ <i>Air polluting emissions from stationary sources (without carbon dioxide), 1000 t</i>	30.3	17.0	21.4	28.2	40.7	<i>Выброс вредных веществ в атмосферу от стационарных источников (без двуоксида углерода), 1000 t</i>

**151. ՀԻՄՆԱԿԱՆ ԱՇԽԱՏԱՆՔՆԵՐԻ ԿԱՏԱՐՈՒՄ ԱՆՏԱՌԱՅԻՆ ՏՆՏԵՍՈՒԹՅՈՒՆՈՒՄ
MAIN ACTIVITIES IN FORESTRY
ПРОВЕДЕНИЕ ОСНОВНЫХ РАБОТ В ЛЕСНОМ ХОЗЯЙСТВЕ**

	2000	2001	2002	2003	2004	
Անտառվերականգնումը, հա <i>Reforestation, ha</i>	1042	1123	726	700	801	<i>Лесовосстановление, га</i>
այդ թվում՝ անտառի տնկում և ցանք <i>of which planting and sowing of forests</i>	422	323	278	298	656	<i>в том числе: посадка и посев леса</i>
Մատղաչ տնկիների փոխադրումն արժե- քավոր անտառային տնկիների կարգի մեջ, հա <i>Replenishment of valuable forests by young plantations, ha</i>	126	55	98	327	27	<i>Ввод молодых насаждений в катего- рию ценных лесных насаждений, га</i>
Վերականգնողական և գլխավոր օգտա- գործման անտառային հատումներ. <i>Fellings of forests of main use and reforesta- tion fellings:</i>						<i>Рубки леса главного пользования и лесовосстановительные рубки:</i>
մակերեսը, հա <i>area, ha</i>	2264	2270	2686	2940	737	<i>площадь, га</i>
հատվել է լիկվիդային փայտանյութ, 1000 խիտ մ ³ <i>liquid timber felled, 1000 m³ of trunk wood</i>	43.0	42.7	55.5	56.6	12.9	<i>вырублено ликвидной древесины, 1000 плотных м³</i>
Անտառխնամքի և սանիտարական նպա- տակներով անտառհատումներ. <i>Maintenance and sanitary fellings</i>						<i>Рубки по уходу за лесом и санитарные рубки:</i>
մակերեսը, հա <i>area, ha</i>	3198	3917	3366	3683	764	<i>площадь, га</i>
հատվել է լիկվիդային փայտանյութ, 1000 խիտ մ ³ <i>liquid timber felled, 1000 m³ of trunk wood</i>	78.0	73.6	74.0	76.0	108.0	<i>вырублено ликвидной древесины, 1000 плотных м³</i>

**152. ԱՆՏԱՌՆԵՐԻ ՊԱՀՊԱՆՈՒՄԸ ՎՆԱՍԱՏՈՒՆԵՐԻՑ ԵՎ ԱՆՏԱՌԱՅԻՆ
ՀԻՎԱՆԴՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻՑ
FOREST PROTECTION FROM VERMINS AND FOREST DISEASES
ЗАЩИТА ЛЕСОВ ОТ ВРЕДИТЕЛЕЙ И БОЛЕЗНЕЙ ЛЕСА**

(1000 հա)
(1000 ha)

(1000 ցա)

	2000	2001	2002	2003	2004	
Վարակված օջախների ընդհանուր մակերեսը <i>Total surface of infected hearths</i>	29.2	22.4	11.0	13.8	20.4	<i>Общая площадь зараженных очагов</i>
այդ թվում՝ վարակված անտառային հիվանդություններով <i>of which: infected by forest diseases</i>	0.7	1.2	1.0	2.0	4.2	<i>в том числе: зараженных лесными заболеваниями</i>
Բուժում պահանջող վարակված օջախների մակերեսը <i>Surface of infected hearths demanding treatment</i>	21.2	17.6	11.0	13.8	16.8	<i>Площадь зараженных очагов, требующих лечение</i>
Պայքարի միջոցառումներով վերացված վարակված օջախների մակերեսը <i>Surface of infected hearths liquidated by fight measures</i>	0.4	0.3	0.05	1.7	0.7	<i>Ликвидировано площади зараженных очагов мерами борьбы</i>

**153. ԱՆՏԱՌԱՆԱՆՏՈՒՄՆԵՐ ԵՎ ԱՆՏԱՌԱՅԻՆ ՀՐԳԵՂՆԵՐ
FOREST BREACHES AND FOREST FIRES
ЛЕСОНАРУШЕНИЯ И ЛЕСНЫЕ ПОЖАРЫ**

	2000	2001	2002	2003	2004	
Անտառախախտումների քանակը <i>Number of forest breaches</i>	1974	1967	2256	1927	1090	<i>Число лесонарушений</i>
այդ թվում՝ անօրինական անտառահատումներ <i>of which: illegal forest fellings</i>	1907	1658	2065	1732	926	<i>в том числе: незаконная рубка леса</i>
Հրդեհների քանակը, դեպք <i>Number of forest fires, cases</i>	38	13	6	4	2	<i>Число пожаров, случаев</i>
Հրդեհների անցած անտառային մակերեսը, հա <i>Forest area affected by fires, ha</i>	26.9	126.8	18.6	0.4	1.5	<i>Лесная площадь, пройденная пожарами, га</i>
Անտառային հրդեհների պատճառած վնասը, ընթացիկ գներով, մլն. դրամ <i>Damage caused by forest fires, at current prices, mln. drams</i>	1.7	55.6	1.1	-	1.0	<i>Ущерб, причиненный лесными пожарами, в текущих ценах, млн. драмов</i>

154. ՊԵՏԱԿԱՆ ԱՐԳԵԼՈՑՆԵՐ, ԱՐԳԵԼԱՎԱՅՐԵՐ ԵՎ ԱԶԳԱՅԻՆ ՊԱՐԿԵՐ
STATE NATURE RESERVES, FOREST RESERVE AREAS AND NATIONAL PARKS
 ГОСУДАРСТВЕННЫЕ ЗАПОВЕДНИКИ, ЗАПРЕТНЫЕ ЗОНЫ И НАЦИОНАЛЬНЫЕ ПАРКИ

	2000	2001	2002	2003	2004	
Պետական արգելոցների և ազգային պարկերի քանակը <i>Number of state nature reserves and national natural parks</i>	6	6	5*	5	5	Число государственных заповедников и национальных парков
դրանց տարածքը, 1000 հա <i>their area, 1000 ha</i>	213.6	213.6	218.8	218.2	218.2	их площадь, 1000 га
Պետական արգելոցների և ազգային պարկերի պահպանման ծախսերը, մլն. դրամ <i>Cost of maintenance of state nature reserves and national parks, mln. drams</i>	106.9	156.3	149.2	249.3	266.5	Затраты на содержание государственных заповедников и национальных парков, млн. драмов
Անձնակազմի թվաքանակը, մարդ <i>Number of personnel, persons</i>	579	553	520	466	462	Численность персонала, человек
Պետական արգելավայրերի քանակը <i>Number of state restricted areas</i>	22	22	23	23	23	Число государственных запретных зон
դրանց տարածքը, 1000 հա <i>their area, 1000 ha</i>	103.0	103.0	81.7	81.7	81.7	их площадь, 1000 га

* «Սև լիճ» արգելոցը 2002թ. ստացել է արգելավայրի կարգավիճակ:
 “The Black Lake” nature reserve got status of restricted area in 2002.
 Заповедник “Сев. лич” в 2002г. получил статус заказника.

155. ՋՐԱՆՈՐ ԵՎ ՋՐՕԳՏԱԳՈՐԾՈՒՄԸ
WATER ABSTRACTION AND CONSUMPTION
 ВОДОЗАБОР И ВОДОПОТРЕБЛЕНИЕ

(մլն. մ³)
 (mln. m³)

(млн. м³)

	2000	2001	2002	2003	2004	
Ջրառք, ընդամենը <i>Total water abstraction</i>	1871	1726	1733	1976	2803	Водозабор - всего
այդ թվում՝ ստորգետնյա աղբյուրներից <i>of which, from underground sources</i>	533	530	475	474	622	в том числе из подземных источников
Ընդամենը օգտագործվել է ջուր <i>Total consumption</i>	1046	1003	1312	1430	1782	Всего использовано воды
այդ թվում ըստ կարիքների՝ <i>of which for:</i>						в том числе на:
տնտեսական և խմելու <i>household and drinking purposes</i>	107	101	109	98	78	хозяйственно-питьевые нужды
արտադրական <i>industrial purposes</i>	42	94	87	222	177	производственные нужды
գյուղատնտեսական ջրամատակարարման, ոռոգման, ջրաբերիացման և այլ <i>agricultural water supply, irrigation, supplying with water and other</i>	897	808	1116	1110	1527	сельскохозяйственное водоснабжение-орошение, обводнение и другие

**Բնական պաշարներ և շրջակա միջավայր - Natural resources and environment -
Природные ресурсы и окружающая среда**

Շարունակություն
Continued
Продолжение

	2000	2001	2002	2003	2004	
Ընդհանուրի նկատմամբ, % <i>In % of total</i>	100	100	100	100	100	<i>Китогу, %</i>
այդ թվում ըստ կարիքների՝ <i>of which for:</i>						<i>в том числе на:</i>
տնտեսական և խմելու <i>household and drinking purposes</i>	10	10	8	7	4	<i>хозяйственно-питьевые нужды</i>
արտադրական <i>industrial purposes</i>	5	9	7	15	10	<i>производственные нужды</i>
գյուղատնտեսական ջրամատակարարման, ոռոգման, ջրարբիացման և այլ <i>agricultural water supply, irrigation, supplying with water and other</i>	85	81	85	78	86	<i>сельскохозяйственное водоснабжение-орошение, обводнение и другие</i>

**156. ՇՐՋԱԳԱՐՉԱՅԻՆ ԵՎ ՀԱՋՈՐԴԱԲԱՐ ՕԳՏԱԳՈՐԾՎՈՂ ՋՐԻ ԾԱՎԱԼԸ
(ներառյալ կեղտաջրերի և կուլեկտորացած մաքուր դաշին ջրերի օգտագործումը)
RECYCLED AND CONSEQUENTLY USED WATER (including use of waste and sewage waters)
ОБЪЕМ ОБОРОТНОЙ И ПОСЛЕДОВАТЕЛЬНО ИСПОЛЬЗУЕМОЙ ВОДЫ
(включая использование сточных и коллекторно-дренажных вод)**

(մլն. մ³) (млн. м³)
(mln. m³)

	2000	2001	2002	2003	2004	
Ընդամենը <i>Total</i>	152	689	760	738	962	<i>Всего</i>
արտադրական կարիքների համար ընդհանուր ջրօգտագործումից, % <i>in % of total water consumption for industrial needs</i>	14.6	69.0	89.7	77.0	84.4	<i>от общего объема водопотребления на производственные нужды, %</i>

**157. ԿԵՂՏԱՋՐԵՐԻ ՀԵՌԱՅՈՒՄԸ
WASTE WATER DISCHARGE
ОТВЕДЕНИЕ СТОЧНЫХ ВОД**

(մլն. մ³) (млн. м³)
(mln. m³)

	2000	2001	2002	2003	2004	
Հեռացված կեղտաջրեր, ընդամենը <i>Waste water discharge-total</i>	174	207	237	349	346	<i>Отведение сточных вод-всего</i>
դրանցից ըստ որակի՝ <i>of which:</i>						<i>из них:</i>
չափորոշային մաքուր (առանց մաքրման) <i>pure (corresponding to standards; without purification)</i>	4	15	18	29	107	<i>нормативно-чистые (без очистки)</i>

	2000	2001	2002	2003	2004	
չափորոշային մաքրված <i>purified according to standards</i>	123	98	128	143	101	нормативно-очищенные
որանցից՝ ենթարկվել են մաքրման. <i>of which, was subject to purification</i>						из них подвергшиеся очистке
կենսաբանական <i>biological</i>	99	97	97	107	95	биологической
ֆիզիկաքիմիական և մեխանիկա- կան <i>physical and chemical and mechanistic</i>	24	1	31	36	6	физико-химической и механической
կեղտոտված <i>polluted</i>	47	94	91	177	138	загрязненные

**158. ՄԹՆՈՒՈՐՏԱՅԻՆ ՕԴՆ ԱՂՏՈՏՈՂ ԱՆՇԱՐԺ (ԱՄՐԱԿԱՅՎԱԾ) ԱՂԲՅՈՒՐՆԵՐԻՑ
ԱՆՋԱՏՎԱԾ ՎՆԱՍԱԿԱՐ ՆՅՈՒԹԵՐԻ ԱՐՏԱՆԵՏՈՒՄԸ ԵՎ ՈՐՍՈՒՄԸ
EMISSION OF THE MOST WIDESPREAD POLLUTANTS PRODUCED BY STATIONARY
SOURCES OF AIR POLLUTION
ВЫБРОСЫ И УЛАВЛИВАНИЕ ВРЕДНЫХ ВЕЩЕСТВ, ОТХОДЯЩИХ ОТ СТАЦИОНАРНЫХ
ИСТОЧНИКОВ ЗАГРЯЗНЕНИЯ АТМОСФЕРНОГО ВОЗДУХА**

	2000	2001	2002	2003	2004	
Ընդամենը արտանետվել են վնասակար նյութեր, 1000 տ <i>Total emission of pollutants, 1000 t</i>	30.3	17.0	21.4	28.2	40.7	Всего выброшено вредных веществ, 1000t
կոշտ <i>solid</i>	1.2	1.8	2.4	2.6	2.4	твердых
հեղուկ և զազանման <i>gaseous and liquid</i>	29.1	15.2	19.0	25.6	37.8	газообразных и жидких
որանցից՝ <i>including:</i>						из них:
ծծմբային անհիդրիդ <i>sulphur anhydride</i>	8.4	4.4	7.2	9.9	19.5	сернистого ангидрида
ազոտի օքսիդներ <i>nitric oxides</i>	3.9	4.2	2.4	2.6	2.5	окислов азота
ածխածնի օքսիդ <i>carbon monoxide</i>	5.9	6.2	9.1	12.7	15.7	окиси углерода
ցնդող օրգանական միացություններ <i>volatile organic compounds</i>	0.5	0.1	0.1	0.2	0.1	летучих органических соедине- соединений
Որսված և վնասազերծված են վնասա- կար նյութեր, 1000 տ <i>Pollutants captured and detoxified, 1000 t</i>	23.3	55.2	56.1	20.8	33.1	Уловлено и обезврежено загрязняю- щих веществ, 1000t
անշարժ (ամրակայված) աղբյուրնե- րից անջատված ընդհանուր աղտոտիչ նյութերի նկատմամբ, % <i>in % of total amount of pollutants produced by stationary sources</i>	43.5	76.4	72.4	42.4	44.8	от общего количества отход- ящих загрязняющих веществ от стационарных источников, %

159. ԱՐՏԱԴՐԱԿԱՆ ՎՆԱՍԱԿԱՐ ԹԱՓՈՆՆԵՐԻ ԱՌԱՋԱՅՈՒՄԸ, ՕԳՏԱԳՈՐԾՈՒՄԸ ԵՎ ՎՆԱՍԱԶԵՐԾՈՒՄԸ
FORMATION, UTILIZATION AND DETOXICATION OF TOXIC INDUSTRIAL WASTES
ОБРАЗОВАНИЕ, ИСПОЛЬЗОВАНИЕ И ОБЕЗВРЕЖИВАНИЕ ТОКСИЧНЫХ ОТХОДОВ ПРОИЗВОДСТВА

(1000 տոննա) (1000 tons)				(1000 տոննա) (1000 tons)
Տարիներ Years Годы	Առաջացել է Formation Образовалось	Օգտագործվել է Utilization Использовано	Վնասագործվել է Detoxication Обезврежено	
2000	147.3	2.1	0.05	
2001	324.9	3.3	1.4	
2002	327.9	1.1	0.9	
2003	16107.0	0.6	0.3	
2004	544.7	-	1.0	

160. ԲՆԱՊԱՀՊԱՆԱԿԱՆ ԵՎ ԲՆՕԳՏԱԳՈՐԾՄԱՆ ՎՃԱՐՆԵՐԸ
PAYMENTS FOR ENVIRONMENT PROTECTION AND USE OF NATURAL RESOURCES
ПЛАТАТА НА ОХРАНУ ПРИРОДЫ И ЗА ПРИРОДОПОЛЬЗОВАНИЕ

(մլն. դրամ) (mln. drams)						(մլն. դրամ) (mln. drams)
	2000	2001	2002	2003	2004	
Բնապահպանական և բնօգտագործման վճարները <i>Payments for environment protection, and use of natural resoutces</i>	948.1	844.3	1139.5	1137.0	1728.6	Плата за природопользование и на охрану природы
բնապահպանական <i>environment protection</i>	634.2	163.0	506.3	308.8	171.1	на охрану природы
որից՝ ըստ ուղղությունների. <i>of which by directions:</i>						из них по направлениям:
անշարժ աղբյուրներից մթնոլորտային արտանետումների դիմաց <i>for air polluting emissions from stationary sources</i>	87.1	54.3	35.3	40.9	57.9	за атмосферные выбросы от стационарных источников
աղտոտիչ նյութերը ջրային օբյեկտներ և կոյուղի թափելու դիմաց <i>for harmful substances discharge in to water bodies and sewerage</i>	44.7	67.9	406.9	250.2	93.4	за сброс загрязняющих веществ в водоемы и канализацию
թափոնների տեղադրման դիմաց <i>for waste location</i>	49.6	36.0	6.8	9.8	10.1	за размещение отходов
կազմակերպությունների ավտոտրանսպորտից մթնոլորտային արտանետումների դիմաց* <i>for air polluting emissions from organizations transport*</i>	433.6	-	-	-	-	за атмосферные выбросы автотранспортом предприятий*

**Բնական պաշարներ և շրջակա միջավայր - *Natural resources and environment -*
Природные ресурсы и окружающая среда**

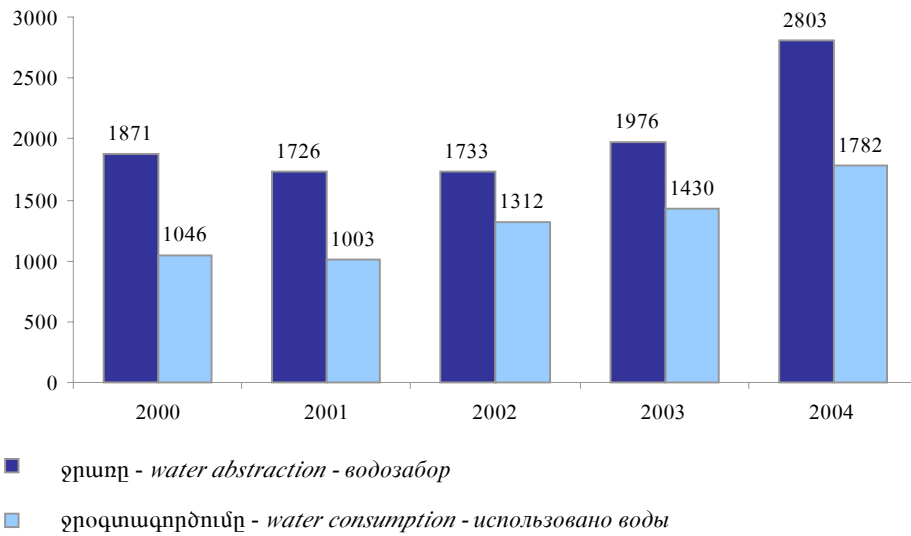
Շարունակություն
Continued
Продолжение

	2000	2001	2002	2003	2004	
ՀՀ-ում արտադրված և իրացված, շրջա- կա միջավայրին վնաս պատճառող ապրանքների դիմաց <i>for harmful goods produced and realized in RA</i>	19.2	4.8	57.3	7.9	9.6	<i>за товары, произведенные и реализованные в РА и причина- ющие вред окружающей среде</i>
բնօգտագործման <i>use of natural resources</i>	313.9	681.3	633.2	828.2	1557.4	<i>за природопользование</i>
որից՝ ըստ ուղղությունների. <i>of which by directions:</i>						<i>из них по направлениям:</i>
բնական պաշարների օգտագործ- ման դիմաց <i>for use natural resources</i>	282.0	633.8	603.9	761.9	1499.3	<i>за использование природных ресурсов</i>
կենսապաշարների օգտագործման դիմաց <i>for use of life stocks</i>	31.9	47.5	29.3	66.3	58.1	<i>за использование биоресурсов</i>

* 2001թ.-ից վճար չի գանձվել:
Since 2001 payment has not been levied.
С 2001г. плата не взимается.

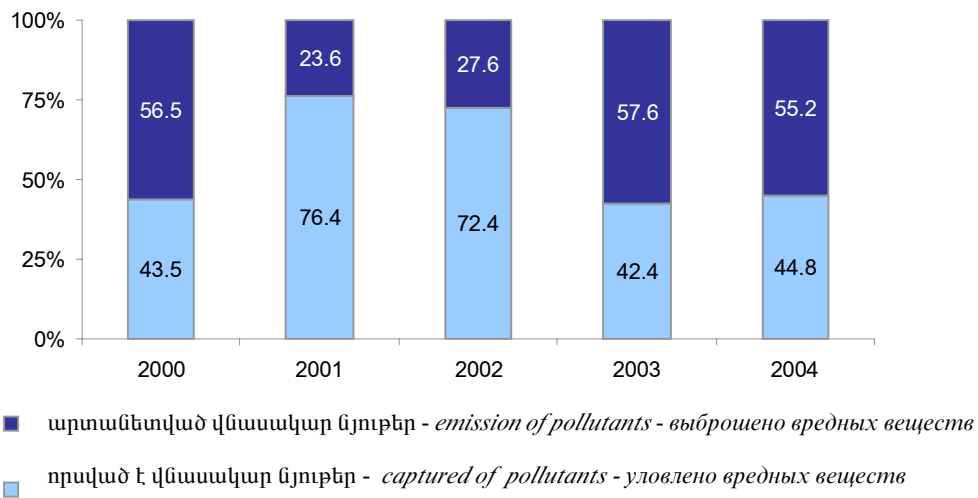
ԹԱՐՄ ՋՐԻ ՕԳՏԱԳՈՐԾՈՒՄԸ
FRESH WATER CONSUMPTION
 ПОТРЕБЛЕНИЕ СВЕЖЕЙ ВОДЫ

միլիոն խորանարդ մետր - *million cubic metre-миллион кубических метров*

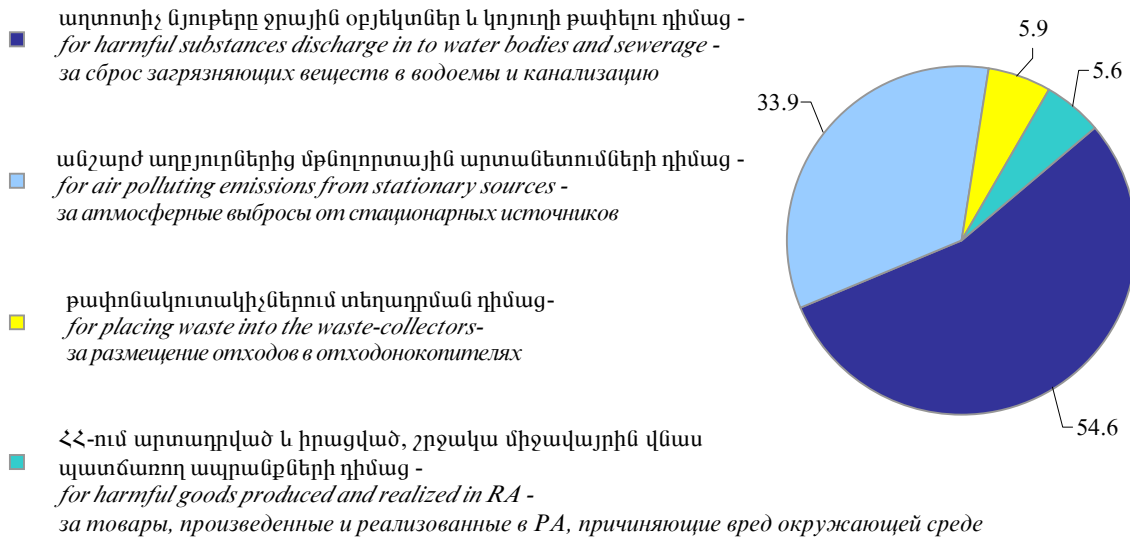
ՄԹՆՈՒՆՈՐՏԱՅԻՆ ԱՐՏԱՆԵՏՈՒՄՆԵՐԸ ԵՎ ՎՆԱՍԱԿԱՐ ՆՅՈՒԹԵՐԻ ՈՐՍՈՒՄԸ
EMISSION AND CAPTURE OF POLLUTANTS PRODUCED BY STATIONARY SOURCES OF AIR POLLUTION
 ВЫБРОСЫ В АТМОСФЕРУ И УЛАВЛИВАНИЕ ВРЕДНЫХ ВЕЩЕСТВ

տոկոսներով՝ անջատվածից - *in percents from amount of pollutants - в процентах от отходящих*

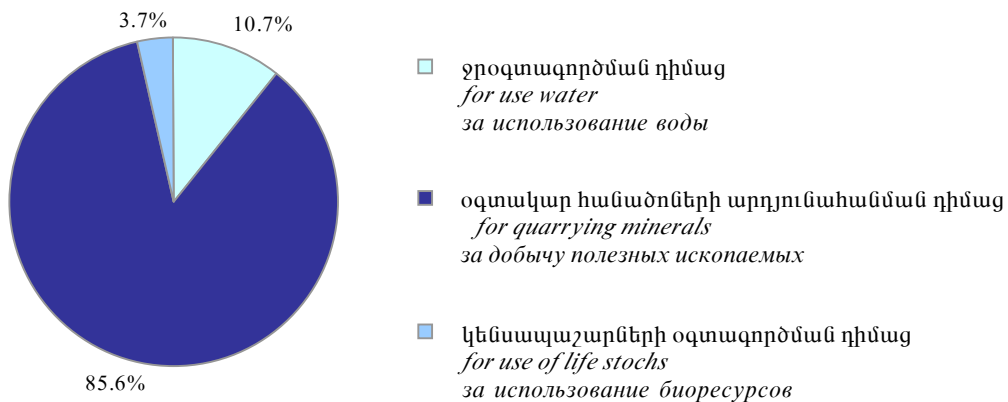
ԲՆԱՊԱՀՊԱՆԱԿԱՆ ՎՃԱՐՆԵՐՆ ԸՍՏ ՈՒՂՂՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ 2004 թվականին
PAYMENTS FOR ENVIRONMENT PROTECTION BY DIRECTIONS 2004
 ПРИРОДООХРАННЫЕ ПЛАТЕЖИ ПО НАПРАВЛЕНИЯМ В 2004 году

տոկոսներով՝ ընդամենի նկատմամբ - *in percents of total - в процентах к итогу*

ԲՆՕԳՏԱԳՈՐԾՄԱՆ ԴԻՄԱՑ ՎՃԱՐՆԵՐՆ ԸՍՏ ՈՒՂՂՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ 2004 թվականին
PAYMENTS FOR USE OF NATURAL RESOURCES BY DIRECTIONS 2004
 ПЛАТА ЗА ПРИРОДОПОЛЬЗОВАНИЕ ПО НАПРАВЛЕНИЯМ В 2004 году

տոկոսներով՝ ընդամենի նկատմամբ - *in percents of total - в процентах к итогу*

ԲՆԱՊԱՀՊԱՆՈՒԹՅԱՆ ԸՆԹԱՑԻԿ ԾԱԽՍԵՐՆ ԸՍՏ ՈԼՈՐՏՆԵՐԻ 2004 թվականին
CURRENT EXPENDITURES OF ENVIRONMENT PROTECTION BY SPHERES 2004
 ТЕКУЩИЕ ПРИРОДООХРАННЫЕ ЗАТРАТЫ ПО СФЕРАМ В 2004 году

տոկոսներով՝ ընդամենի նկատմամբ - *in percents of total - в процентах к итогу*

